

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/95/2022
Identifikačné číslo spisu:	8115224403
Dátum vydania rozhodnutia:	19.03.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8115224403.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Miroslava Šeptáka a členov senátu JUDr. Ivana Rumanu a JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD.v spore žalobkyne G. R., narodenej XX. D. XXXX, A., XX. D. XXX, zastúpenej advokátom JUDr. Igorom Šafrankom, Svidník, ul. Sovietskych hrdinov č. 163/66, proti žalovaným 1/ Prvá stavebná sporiteľňa, a.s., Bratislava, Bajkalská 30, IČO: 31 335 004, zastúpená advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária JUDr. Marián Kurhajec s.r.o., Bratislava, Bajkalská 13, IČO: 36 860 662, 2/ EOS KSI Slovensko, s.r.o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 35 724 803, zastúpená advokátskou kanceláriou Remedium Legal, s.r.o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 53 255 739, o vydanie bezdôvodného obohatenia, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 13C 387/2015, o dovolaní žalovanej 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 13. decembra 2021 sp. zn. 7Co/18/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobkyni p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom zmenil podľa § 388 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) rozsudok Okresného súdu Prešov z 27. októbra 2020 č.k. 13C/387/2015-201 (ďalej len „súd prvej inštancie resp. prvoinštančný súd“), ktorým „žalobu žalobkyne o zaplatenie 4.818,95 eur titulom bezdôvodného obohatenia zamietol, žalovanej 1/ náhradu trov nepriznal a žalovanej 2/ priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %“ tak, že žalovanej 1/ uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 4.818,95 eur a žalovanej 2/ uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 300 eur do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku (výrok I.); žalobkyni priznal podľa § 255 ods. 1 CSP náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v rozsahu 100 % vo vzťahu k žalovaným 1/ a 2/ (výrok II).

1.1. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania mal za preukázané, že medzi žalobkyňou a žalovanou 1/ bola dňa 25. novembra 2004 uzatvorená Zmluva o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere. V tejto zmluve bolo uvedené oprávnenie veriteľa v prípade vymedzeného omeškania dlžníka od

zmluvy odstúpiť s tým, že odstúpením od zmluvy nezaniká záväzok dlžníka, prípadne ručiteľa, splatiť pohľadávku veriteľa vrátane jej príslušenstva, pričom odstúpením od zmluvy nezaniká ani právo veriteľa požadovať zmluvne dohodnuté úroky až do zaplatenia celej pohľadávky.

1.2. V danej veci žalobkyňa svoje právo odvodzovala od poskytnutých plnení a odstúpenia veriteľa (t. j. žalovanej) od zmluvy s tým, že na základe zmluvy si strany poskytli plnenie a mala za to, že po odstúpení od zmluvy by si ho zmluvné strany (resp. po postúpení pohľadávok ich nástupcovia), mali vrátiť s poukazom na § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého odstúpením od zmluvy sa zmluva zrušuje od začiatku a strany by si mali vrátiť všetko čo podľa nej plnili. Rozhodujúce tak bolo posúdenie odstúpenia od zmluvy a jeho účinkov. Z predloženého písomného vyhotovenia zmluvy vyšlo najavo, že v článku VII. bod 4. zmluvy je uvedené, že veriteľ môže od zmluvy o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere odstúpiť a požadovať bezodkladné vrátenie mimoriadneho medziúveru a stavebného úveru v prípadoch uvedených v bode XIX. Všeobecných podmienok, ako aj v prípade, že dlžník je v omeškaní s dvomi pravidelnými mesačnými vkladmi na zmluvu o stavebnom sporení po dobu dlhšiu ako dva mesiace. Z odstúpenia od zmluvy listom žalovanej 1/ (ako jednostranného adresného právneho úkonu) zo 4. októbra 2010 (č.l. 15 spisu) vyplynulo, že od zmluvy odstupovala podľa čl. VI. a VII. Úverovej zmluvy ako aj v zmysle Všeobecných podmienok pre stavebné sporenie pre fyzické osoby čl. XIX. ods. 2. a 3., a zároveň požadovala okamžité vrátenie poskytnutých úverových prostriedkov.

1.3. Po vykonanom dokazovaní prvoinštančný súd konštatoval, že ak zmluva alebo všeobecné obchodné podmienky upravovali právo veriteľa na odstúpenie od zmluvy odlišne, pre spotrebiteľa menej priaznivo od občianskoprávnej úpravy, takéto dojednanie je neplatné pre jeho rozpor s § 54 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy. Keďže uvedené ustanovenie nikdy nebolo zaradené medzi prípady relatívnej neplatnosti (§ 40a Občianskeho zákonníka), išlo o neplatnosť absolútnu vyplývajúcu z § 39 Občianskeho zákonníka a pôsobiacu bez ďalšieho, priamo zo zákona, na ktorú musel súd prvej inštancie prihliadať z úradnej povinnosti. Ak bolo odstúpenie od zmluvy realizované podľa neplatného zmluvného dojednania, bolo neplatné a zákon s ním nespája žiadne účinky zrušenia zmluvy. Keďže žiadna zo strán netvrdila iné ukončenie zmluvy, zmluva aj naďalej platila a strany si na jej základe mali aj naďalej plniť a platiť v nej dojednané zmluvné plnenia vrátane úrokov. K bezdôvodnému obohateniu z dôvodu žalobkyňou pertraktovaného odstúpenia od zmluvy, ktorým žalobu odôvodňovala, na strane žalovanej 1/ preto nedošlo a ak pohľadávka zo zmluvy v čase jej postúpenia žalovanou 2/ nebola uhradená celkom, k vzniku bezdôvodného obohatenia nemohlo dôjsť ani u žalovanej 2/, ktorej žalobkyňa plnila dlh na základe uznania dlhu.

1.4. Len pre úplnosť súd prvej inštancie uviedol, že žalobkyňou uplatnený nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia voči žalovanej 1/ je už premlčaný. Rozborom ustanovenia § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka a s poukazom na vybrané a citované rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (viď bod 32. rozhodnutia súdu prvej inštancie) dospel k záveru, že žalobu mohla žalobkyňa podať od toho času, keď jej bolo oznámené odstúpenie od zmluvy a vedela čo a komu plnila, a keďže odstúpenie od zmluvy jej bolo oznámené listom zo 4. októbra 2010 a poslednou z týchto skutočností bola jej posledná platba žalovanej 1/ (ako plnenie, z ktorého mohlo vzniknúť bezdôvodné obohatenie naposledy) a žalobkyňa o tejto platbe vedela (ak ju sama realizovala) od jej uskutočnenia 2. júla 2013, od nasledujúceho dňa jej začala plynúť subjektívna dvojročná premlčacia na uplatnenia práva na vydanie bezdôvodného obohatenia. Žaloba voči žalovanej 1/ však bola podaná viac ako 2 roky po tom, a preto takto uvažovaný nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia voči nej (ak by tu aj bol) by už bol premlčaný, a vzhľadom na vznesenú námietku by ho nebolo možné žalobkyni priznať. Pokiaľ ide o pokyn odvolacieho súdu (vyslovený v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení - pozn. dovolacieho súdu), aby prvoinštančný súd pri posudzovaní vznesenej námietky premlčania vychádzal z desaťročnej objektívnej premlčacej doby tento bol, vzhľadom na to, že súd prvej inštancie žalobu zamietol už z vecných dôvodov, bez významu. Napriek tomu však uviedol, že z možnosti desaťročnej objektívnej premlčacej doby vychádzal už v predchádzajúcom rozsudku, avšak dôvody na jej aplikáciu nezistil. Žalobkyňa totiž žiadny úmysel žalovaných bezdôvodne sa na jej úkor obohatiť v konaní netvrdila (a teda ani nepreukázala), a ani takéto skutočnosti v konaní nevyšli najavo.

1.5. O náhrade trov konania súd prvej inštancie rozhodoval v zmysle ustanovení § 262 ods. 1, 2 CSP a § 255 ods. 1 CSP. Konštatoval, že žalované 1/ a 2/ mali v spore plný úspech a preto im patrí nárok na náhradu trov konania. Žalovaná 1/ si ho však neuplatnila, a preto jej ho na rozdiel od žalovanej 2/ súd prvej inštancie nepriznal.

2. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v dôvodoch zmeňujúceho rozhodnutia uviedol, že v prejednávanom spore posudzovaná Zmluva o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere nemala charakter zmluvy o spotrebiteľskom úvere v zmysle ustanovení zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom ku dňu uzatvorenia zmluvy, išlo ale nepochybne o zmluvu spotrebiteľskú, čo bolo zrejmé z ustanovenia § 23a zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, podľa ktorého spotrebiteľskými zmluvami sú zmluvy uzavreté podľa Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, ako aj všetky iné zmluvy, ktorých charakteristickým znakom je, že sa uzavierajú vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje. Zmluva uzatvorená so žalobkyňou túto charakteristiku spĺňa. Súčasťou zmluvy boli bez akýchkoľvek pochybností i ustanovenia majúce charakter všeobecných obchodných podmienok, ktoré spotrebiteľ ovplyvniť nemohol, nakoľko boli už vopred pripravené pre veľký počet spotrebiteľov. Odvolací súd ďalej pokračoval, že novela Občianskeho zákonníka uskutočnená zákonom č. 150/2004 Z.z. s účinnosťou od 1. apríla 2004 zakotvila do nášho súkromného práva právnu úpravu spotrebiteľských zmlúv. Uvedenou novelou bola prebratá i Smernica Rady č. 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách čo je zrejmé z ustanovenia § 879g Občianskeho zákonníka. Aj keď Občiansky zákonník účinný od 1. apríla 2004 v ustanovení § 52 ods. 1 za spotrebiteľské označil len odplatné zmluvy upravené v ôsmej časti Občianskeho zákonníka a zmluvu podľa § 55 Občianskeho zákonníka, táto okolnosť nevylučuje aplikáciu ustanovení § 53 a § 54 Občianskeho zákonníka pri posudzovaní neprijateľných podmienok aj v iných spotrebiteľských zmluvách, napr. v úverových zmluvách. Obchodný zákonník účinný v čase uzatvorenia zmluvy právnu úpravu spotrebiteľských zmlúv a ani právnu úpravu neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách vôbec neobsahoval. Tento právny predpis v širšom rámci súkromnoprávnej úpravy, ktorej základným všeobecným predpisom je Občiansky zákonník, má postavenie predpisu špeciálneho. Ustanovenie § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka priamo ukladá riešiť otázky Obchodným zákonníkom neupravené podľa predpisov občianskeho práva. V tejto súvislosti je právne významné ustanovenie § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého občianskoprávne vzťahy, pokiaľ nie sú osobitne upravené ani týmto ani iným zákonom sa spravujú ustanoveniami tohto zákona, ktoré upravujú vzťahy obsahom aj účelom im najbližšie. Vychádzajúc z uvedeného v dôsledku nedostatku inej právnej úpravy neprijateľných podmienok pri úverových zmluvách bolo potrebné vychádzať z ustanovení § 53 a § 54 Občianskeho zákonníka upravujúcich analogický prípad. Inak by sa minula účinkom do nášho právneho poriadku implementovaná Smernica Rady č.93/13/EHS a nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách.

2.1. Čo sa týka právnej úpravy odstúpenia od zmluvy, táto bola obsiahnutá v dvoch právnych predpisoch, a to v Obchodnom zákonníku a v Občianskom zákonníku. Podľa ustanovenia § 349 ods. 1 Obchodného zákonníka, odstúpením od zmluvy zmluva zaniká, keď v súlade s týmto zákonom prejav vôle oprávnenej strany odstúpiť od zmluvy je doručený druhej strane. Tento právny predpis v ustanovení § 351 ods. 1 umožňuje, aby určité ustanovenia mohli podľa prejavenej vôle strán alebo vzhľadom na svoju povahu, trvať aj po ukončení zmluvy. Pri úverovej zmluve § 506 Obchodného zákonníka umožňovalo veriteľovi odstúpiť od zmluvy, ak bol dlžník v omeškaní s vrátením viac než dvoch splátok alebo jednej splátky po dobu dlhšiu ako tri mesiace a požadovať od dlžníka vrátenie dlžnej sumy s úrokmi. Na rozdiel od uvedeného Občiansky zákonník s odstúpením od zmluvy v § 48 ods. 2 v zásade spája jej zrušenie, a to s účinkami od začiatku. Odvolací súd konštatoval, že zákonná úprava odstúpenia od zmluvy v Občianskom zákonníku bola pre žalobkyňu výhodnejšia a tejto výhodnejšej úpravy sa vzdať nemohla. Aj keď § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka umožňuje účastníkom zmluvy dohodnúť sa na inom zrušení zmluvy než od jej začiatku, pri spotrebiteľskom vzťahu táto možnosť je výrazne obmedzená § 54 Občianskeho zákonníka. Podľa tohto ustanovenia zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchýliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva alebo si inak

zhoršiť svoje zmluvné postavenie. Akákoľvek dohoda posúvajúca moment zrušenia zmluvy na iný termín než od začiatku, vzhľadom na následky tohto jednostranného úkonu, bez akýchkoľvek pochybností zmluvné postavenie žalobkyne zhoršuje.

2.2. Spotrebiteľské zmluvy v zmysle § 53 Občianskeho zákonníka nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. S takýmito neprijateľnými podmienkami sa spája sankcia neplatnosti. Občiansky zákonník, ako to vyplýva z § 53, nepostihuje neplatnosťou spotrebiteľskú zmluvu ako celok, ale len tie jej ustanovenia, ktoré obsahujú neprijateľné podmienky. Uprednostňuje sa teda čiastočná neplatnosť právneho úkonu upravená v § 41 Občianskeho zákonníka. Podľa tohto ustanovenia, ak sa dôvod neplatnosti vzťahuje len na časť právneho úkonu, je neplatnou len táto časť, pokiaľ z povahy právneho úkonu alebo z jeho obsahu alebo z okolností, za ktorých k nemu došlo, nevyplyva, že túto časť nemožno oddeliť od ostatného obsahu. Oddeliteľnosť takejto časti dojednania priamo vyplýva z § 54 Občianskeho zákonníka. Toto ustanovenie zakazuje v neprospech spotrebiteľa odchýliť sa od ustanovení Občianskeho zákonníka, a to aj vo vzťahu k odstúpeniu od zmluvy. Ak potom v preskúmvanej veci zmluva alebo všeobecné obchodné podmienky upravovali následky odstúpenia odlišne od občianskoprávnej úpravy, takéto dojednanie bolo neplatné pre jeho rozpor s § 54 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy. V danom prípade odlišné dojednanie odstúpenia od zmluvy v porovnaní s občianskoprávnou úpravou priamo vyplynulo z článku VII. Zmluvy o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere (č.l. 4 - 10 spisu). Keďže ustanovenie § 54 Občianskeho zákonníka nikdy nebolo zaradené medzi prípady relatívnej neplatnosti (§ 40a Občianskeho zákonníka), išlo o neplatnosť absolútnu, vyplývajúcu z § 39 Občianskeho zákonníka a pôsobiacu bez ďalšieho priamo zo zákona, na ktorú musel odvolací súd prihliadať z úradnej povinnosti.

2.3. Ustanovenie § 54 Občianskeho zákonníka sleduje vylúčenie dopadu nepriaznivejšieho právneho následku na spotrebiteľa oproti následku, ktorý by na spotrebiteľa dopadal podľa Občianskeho zákonníka. Dojednanie práv alebo povinností odchyľne od úpravy vyplývajúcej z Občianskeho zákonníka predstavuje neprijateľnú podmienku a spôsobuje absolútnu neplatnosť tejto podmienky bez toho, aby touto neplatnosťou bol postihnutý celý právny úkon, v danom prípade odstúpenie od zmluvy. V danom prípade platnosť odstúpenia od zmluvy nespochybňovala ani jedna zo sporových strán. Sporným bolo len to, či odstúpenie od zmluvy sa má posudzovať podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, alebo podľa ustanovení Obchodného zákonníka. V uvedenom smere odvolací súd vychádzal z toho, že zákonným dôsledkom odstúpenia od spotrebiteľskej zmluvy v súlade s § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka je jej zrušenie od začiatku, čím sa zároveň zrušujú i ustanovenia zmluvy upravujúce úrok za poskytnutie úveru, úrok z omeškania a poplatky. Účinným odstúpením od zmluvy nastupuje režim bezdôvodného obohatenia upravený v ustanoveniach § 451 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka.

2.4. V čase odstúpenia od zmluvy zo strany žalovanej 1/ realizovaného listom zo 4. októbra 2010 (č. 1. 15 spisu) platilo ustanovenie § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné. Zároveň novela Občianskeho zákonníka účinná od 1. apríla 2015 doplnila ustanovenie § 52 ods. 2 o tretiu vetu, podľa ktorej na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Právny predpis, ktorého súčasťou je toto ustanovenie, nemá prechodné ustanovenia, čo znamená, že sa vzťahuje aj na právne vzťahy založené pred účinnosťou tohto právneho predpisu. Tento záver priamo vyplýva nielen z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. apríla 2015 vydaného vo veci sp. zn. 3MCdo 14/2014, ale aj z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. mája 2015 vydaného vo veci sp. zn. 8MCdo 13/2014. V súvislosti s právnym posudzovaním uplatňovaného nároku odvolací súd poukázal aj na závery vyplývajúce z uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky z 19. júna 2013 sp. zn. I. ÚS 402/2013.

2.5. Za nesprávne odvolací súd označil úvahy prvoinštančného súdu týkajúce sa prípadného premlčania

žalobou uplatneného nároku. Uviedol, že pri premlčaní práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia je ustanovená kombinovaná premlčacia doba, a to subjektívna (§ 107 ods.1 Občianskeho zákonníka) a objektívna (§107 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Začiatok subjektívnej i objektívnej premlčacej doby je stanovený odlišne, na sebe nezávisle a ich plynutie a skončenie je tiež vzájomne nezávislé. Subjektívna premlčacia doba môže plynúť iba v rámci objektívnej premlčacej doby, ktorú nemôže prekročiť, je dvojročná a na začatie jej plynutia vždy treba rešpektovať subjektívnu stránku oprávneného týkajúcu sa jeho vedomosti o bezdôvodnom obohatení a vedomosti o tom, kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil. Začiatok subjektívnej premlčacej doby je viazaný na skutočnú vedomosť oprávneného o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a o osobe, ktorá sa na jeho úkor obohatila. Slová „keď sa oprávnený dozvie“, je potrebné vykladať v tom zmysle, že oprávnená osoba musí nadobudnúť vedomosť o skutočnostiach uvedených v § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Nie je možné len predpokladať, že by oprávnená osoba mohla o tom vedieť alebo že by sa o tom mohla dozvedieť alebo mala dozvedieť, ak by vynaložila potrebnú starostlivosť.

2.6. V preskúmvanej veci bolo nepochybné, že žalobkyňa o možnosti odstúpenia od zmluvy zo strany žalovanej 1/ vedomosť mala. Podľa odvolacieho súdu ale samotná vedomosť o tejto skutočnosti sama o sebe neznamená aj skutočnú vedomosť o vzniku bezdôvodného obohatenia. Na to, aby sa spotrebiteľ skutočne dozvedel o bezdôvodnom obohatení, musel by skutočne vedieť, že v dôsledku odstúpenia od zmluvy zo strany žalovanej 1/ sa zmluva o úvere od začiatku zrušila a zároveň došlo i k zrušeniu ustanovení zmluvy upravujúcich úrok za poskytnutie úveru, úrok z omeškania a poplatky. Zo Zmluvy o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere táto vedomosť nevyplývala. Práve naopak, odstúpenie od zmluvy bolo formulované v rozpore s § 48 Občianskeho zákonníka, ktoré spája s odstúpením od zmluvy jej zrušenie od začiatku. Žalobkyňa v čase úhrady poslednej splátky dňa 2. júla 2013 nemala vedomosť o tom, že žalovanej 1/ a následne žalovanej 2/ poskytuje i plnenia, na ktoré týmto stranám sporu nárok nevznikol. O vzniku bezdôvodného obohatenia sa žalobkyňa dozvedela od Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, pričom k tomuto tvrdeniu bolo predložené aj prehlásenie Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS z 10. septembra 2015. O pravdivosti tohto tvrdenia nemal žiadne pochybnosti ani odvolací súd. Pokračoval, že žalovaná 1/ ako banka má dlhodobu v predmete svojej činnosti aj poskytovanie úverov a teda jej povinnosťou bolo poznať a dodržiavať právne predpisy vzťahujúce sa na poskytovanie úverov. V čase uzatvorenia zmluvy platila pri spotrebiteľských zmluvách úprava neumožňujúca, aby sa zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou odchýlili od ustanovení Občianskeho zákonníka v neprospech spotrebiteľa. Táto zákonom vyžadovaná požiadavka, týkajúca sa dojednaní možnosti odstúpenia od zmluvy vo formulárovej zmluve o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere, dodržaná nebola. Žalovaná 1/ sa svojej zodpovednosti za uzatvorenie takejto zmluvy nemôže zbaviť ani poukazom na zásadu „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedlňuje) uplatnením jeho dôsledkov v neprospech žalobkyne. Rešpektovanie tohto princípu v spotrebiteľských právnych vzťahoch zo strany dodávateľa treba vyžadovať v najvyššej možnej miere. Ak žalovaná 1/ ako subjekt dlhodobu pôsobiaci na finančnom trhu, ktorého predmetom činnosti je poskytovanie úverov v rozpore so zákonom prijímala i plnenia, na ktoré v dôsledku odstúpenia od zmluvy nárok nevznikol, jej konanie nebolo možné hodnotiť inak ako konanie zamerané na získanie bezdôvodného obohatenia plnením bez právneho dôvodu minimálne s nepriamym úmyslom získať majetkový prospech. Bolo skutočne veľmi ťažko uveriť, aby žalovaná 1/ a následne po postúpení pohľadávky aj žalovaná 2/ nemali vedomosť o tom, čo môžu spôsobiť prijatím plnení nad rámec poskytnutej istiny úveru zo zrušenej zmluvy a pre prípad, že sa tak stane, že s tým neboli uzrozmene.

2.7. Pri subjektívnej premlčacej dobe aj judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky sa prikláňa ku skutočnej, teda nielen predpokladanej vedomosti oprávnenej osoby o všetkých skutkových okolnostiach odôvodňujúcich záver, že došlo k bezdôvodnému obohateniu na jej úkor a kto toto bezdôvodné obohatenie získal (viď uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 5. decembra 2018 č.k. I. ÚS 430/2018-17 v skutkovo obdobnej veci).

2.8. Zásadné stanovisko k plynutiu premlčacej lehoty vyslovil Súdny dvor Európskej únie vo svojom rozsudku z 22. apríla 2021 vo veci C-485/19. Podľa tohto rozsudku, zásada efektivity sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že na žalobu podanú spotrebiteľom o

vrátenie súm neoprávnene zaplatených v rámci plnenia zmluvy o úvere na základe nekalých podmienok v zmysle Smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách alebo na základe podmienok, ktoré sú v rozpore s požiadavkami Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení Smernice Rady 87/102/EHS sa vzťahuje trojročná premlčacia lehota, ktorá začína plynúť odo dňa keď došlo k bezdôvodnému obohateniu. Súdny dvor EÚ v tomto rozhodnutí pripomenul, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora v prípade neexistencie pravidiel únie v danej oblasti prináleží vnútroštátnemu právnomu poriadku každého členského štátu, aby na základe zásady procesnej autonómie upravil procesné podmienky týkajúce sa žalôb určených na zaručenie ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva únie, avšak pod podmienkou, že nie sú menej výhodné ako procesné podmienky, ktoré upravujú podobné situácie podľa vnútroštátneho práva (zásada ekvivalencie) a nevedú k praktickému znemožneniu alebo nadmernému sťaženiu výkonu práv priznaných právom únie (zásada efektivity). Pokiaľ ide konkrétne o zásadu efektivity, o ktorú ako jedinú ide v prejednávanej veci, z judikatúry Súdneho dvora EÚ vyplýva, že každý prípad, v ktorom je nastolená otázka, či vnútroštátne procesné ustanovenie vedie k nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu výkonu práva únie, sa musí skúmať s prihliadnutím na postavenie tohto ustanovenia v celom konaní, jeho priebeh a jeho osobitosti na jednotlivých vnútroštátnych súdoch. Z tohto hľadiska je v prípade potreby potrebné zohľadniť zásady, ktoré sú základom vnútroštátneho súdneho systému, ako sú napr. ochrana práva na obranu, zásada právnej istoty a požiadavka na riadny priebeh konania. Súdny dvor tiež spresnil, že povinnosť členských štátov zabezpečiť efektívnosť práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva únie, zahŕňa, osobitne pokiaľ ide o práva vyplývajúce zo Smernice 93/13, požiadavku účinnej súdnej ochrany zakotvenú tiež v článku 47 Charty, ktorá osobitne platí pre procesné podmienky žalôb založených na takýchto právach.

2.9. S prihliadnutím na tieto skutočnosti bolo potrebné preskúmať, či vnútroštátne pravidlo premlčania, aké je uvedené v bode 51 uvedeného rozsudku C-485/19, možno považovať za zlučiteľné so zásadou efektivity, pričom toto preskúmanie sa muselo týkať nielen dĺžky lehoty, o ktorú ide vo veci samej, ale aj podmienok jej uplatnenia, vrátane právnej skutočnosti zvolenej pre začatie jej plynutia. V preskúmvanej veci, ako to vyplynulo z rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie, bolo neprípustné od spotrebiteľky vyžadovať, aby v prípade dlhodobých úverových vzťahov podala žalobu v lehote troch rokov od momentu, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu sa veriteľa postupnými platbami spotrebiteľa v priebehu dlhšie trvajúceho časového obdobia. Žalobkyňa, ako to vyplýva z výpisu z účtu (č.l. 17 až 22 spisu), čerpala úver v celkovej výške 13 161,38 eura. Spolu uhradila sumu 17 992,10 eura, teda čiastku o 4 830,72 eura vyššiu než na akú žalovanej 1/ ako poskytovateľovi úveru vznikol nárok. Z tejto čiastky predstavujúcej bezdôvodné obohatenie na strane žalovanej 1/ získanej plnením z právneho dôvodu, ktorý v dôsledku odstúpenia od zmluvy odpadol (§ 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka), si žalobkyňa uplatnila len sumu 4 818,95 eura a preto jej nebolo možno priznať viac, než čo sama požadovala. Pokiaľ ide o žalovanú 2/, tejto žalobkyňa uhradila tri platby vo výške po 100 eur, ktoré boli zrealizované v dňoch 13. októbra 2014, 11. decembra 2014 a 12. januára 2015.

2.10. Čo sa týka Dohody o uznaní záväzku a úhrade pohľadávky v splátkach z 22. septembra 2014 (č.l. 41 a 42 spisu), táto pre posúdenie vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalovanej 2/ vo výške 300 eur je podľa odvolacieho súdu právne bezvýznamná. Ako to vyplynulo z jej obsahu, ako právny dôvod uznania je uvedená Zmluva zo dňa 25. novembra 2004. Táto zmluva, ako už bolo skôr konštatované, sa v dôsledku odstúpenia od nej zrušila od začiatku, v dôsledku čoho právny dôvod plnenia opierajúci sa o zmluvu dodatočne odpadol. Uznanie dlhu v zmysle § 558 Občianskeho zákonníka ako jednostranný právny úkon dlžníka adresovaný veriteľovi zakladá vyvrátiteľnú právnu domnienku, že v čase uznania dlh existoval. Tento právny úkon okrem všeobecných náležitostí pre právne úkony (§ 34 a nasl.) musí mať písomnú formu, musí byť z neho zrejмый dôvod (kauza) vzniku pohľadávky, musí v ňom byť presne určená výška pohľadávky a napokon musí obsahovať aj prisľub dlžníka tento dlh zaplatiť. V dohode z 22. septembra 2014 ako právny dôvod uznania je uvedený jedine záväzok zo zrušenej zmluvy a nie záväzok z bezdôvodného obohatenia. Neuvedenie dôvodu, resp. uvedenie nesprávneho dôvodu spôsobuje absolútnu neplatnosť tohto právneho úkonu v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka. Vo vzťahu k Dohode o uznaní záväzku a úhrade pohľadávky v splátkach odvolací súd ešte dodal, že túto

pripravila na predtlačenom formulári samotná žalovaná 2/, pričom bola to táto strana sporu, ktorá do dohody uviedla záväzok opierajúci sa o v tom čase už neexistujúcu zrušenú zmluvu. Navyše, bolo potrebné osobitne zdôrazniť, že v čase uzatvorenia Dohody o uznaní záväzku a úhrade pohľadávky v splátkach na strane žalobkyne žiaden dlh ani z titulu bezdôvodného obohatenia nebol. Žalobkyňa totiž už pred postúpením pohľadávky žalovanej 2/ uhradila pôvodnému veriteľovi, teda žalovanej 1/ podstatne vyššiu čiastku než na akú žalovanej 1/ vznikol zákonný nárok. Nie žalobkyňa, ale žalované 1/ a 2/ sa na úkor žalobkyne bezdôvodne obohatili. Z tohto dôvodu bol preto žalobkyňou uplatnený nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 4 818,95 eura voči žalovanej 1/ a vo výške 300 eur voči žalovanej 2/ opodstatnený.

2.11. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP tak, že žalobkyňu priznal voči žalovaným nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v rozsahu 100 % vzhľadom na jej plný úspech v odvolacom konaní.

3. Proti uvedenému rozsudku podala dovolanie žalovaná 1/ (ďalej aj „dovolateľka“) prípustnosť ktorého odôvodňovala ustanovením § 420 písm. f) CSP t.j., že súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil ako strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a ako aj ustanovením § 421 ods. 1 písm. b) CSP, majúc za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rámci rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

3.1. V rámci prvého uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP žalovaná 1/ namietala, že napadnutý rozsudok je arbitrárny a nedostatočne odôvodnený, čím odvolací súd zasiahol do práva žalovanej 1/ na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces. Rozsudok odvolacieho súdu je arbitrárny preto, lebo nie je z neho vôbec zrejmé ako odvolací súd posúdil začiatok plynutia dvojročnej subjektívnej premlčacej doby (§ 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka) a predovšetkým začiatok plynutia trojročnej objektívnej premlčacej doby (§ 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

3.2. V súvislosti s druhým dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolateľka vytýkala odvolaciemu súdu, že nesprávne vyhodnotil právnu otázku spočívajúcu v začiatku plynutia subjektívnej ako aj objektívnej premlčacej doby na vydanie bezdôvodného obohatenia. Nastolila nasledovné štyri právne otázky, ktoré odvolací súd posúdil nesprávne:

1/ V prípade ak dôjde k zrušeniu zmluvy o úvere od začiatku podľa § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka z dôvodu odstúpenia od zmluvy o úvere zo strany veriteľa (pre omeškanie dlžníka), začiatok plynutia dvojročnej subjektívnej premlčacej doby na vydanie bezdôvodného obohatenia (podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka) spočívajúceho v plneniach poskytnutých dlžníkom veriteľovi na základe zmluvy o úvere do momentu odstúpenia od zmluvy nastáva deň nasledujúci potom ako sa dlžník dozvie o odstúpení od zmluvy o úvere.

2/ V prípade ak dôjde k zrušeniu zmluvy o úveru od začiatku podľa § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka z dôvodu odstúpenia od zmluvy o úvere zo strany veriteľa (pre omeškanie dlžníka), začiatok plynutia trojročnej objektívnej premlčacej doby na vydanie bezdôvodného obohatenia (podľa § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka) spočívajúceho v plneniach poskytnutých dlžníkom veriteľovi na základe zmluvy o úvere do momentu odstúpenia od zmluvy nastáva deň nasledujúci potom ako dôjde k účinnému odstúpeniu od zmluvy o úvere.

3/ V prípade ak dôjde k zrušeniu zmluvy o úveru od začiatku podľa § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka z dôvodu odstúpenia od zmluvy o úvere zo strany veriteľa (pre omeškanie dlžníka), začiatok plynutia dvojročnej subjektívnej premlčacej doby na vydanie bezdôvodného obohatenia (podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka) spočívajúceho v plneniach poskytnutých dlžníkom veriteľovi na základe zmluvy o úvere v čase od momentu odstúpenia od zmluvy nastáva deň nasledujúci potom ako dlžník poskytne toto plnenie veriteľovi.

4/ V prípade ak dôjde k zrušeniu zmluvy o úvere od začiatku podľa § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka z dôvodu odstúpenia od zmluvy o úvere zo strany veriteľa (pre omeškanie dlžníka), začiatok plynutia trojročnej objektívnej premlčacej doby na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka spočívajúceho v plneniach poskytnutých dlžníkom veriteľovi na základe zmluvy o úvere v čase od momentu odstúpenia od zmluvy nastáva deň nasledujúci potom ako dlžník poskytne toto plnenie veriteľovi.

Neobstojí podľa dovolateľky poukaz odvolacieho súdu na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 430/2018-17, pretože sa v ňom absolútne nezaoberal otázkou začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby pre vydanie bezdôvodného obohatenia, keďže z odôvodnenia vyplýva, že preskúmaný prípad ani vecne neskúmal; sťažnosť zamietol z dôvodu, že išlo o bagatelnú vec. Taktiež pre daný prípad nemožno aplikovať závery o začiatku plynutia premlčacej doby, ktoré uviedol Súdny dvor vo svojom rozsudku z 22. apríla 2021 vo veci C-485/19. Uvedený prípad sa totižto vzťahoval na úplne odlišnú skutkovú podstatu bezdôvodného obohatenia, kedy Súdny dvor posudzoval plynutie premlčacej doby pri plneniach, ktoré boli dlžníkom - spotrebiteľom realizované na základe neplatného zmluvného dojednania, ktoré bolo absolútne neplatným z dôvodu jeho neprijateľnosti, keďže išlo o nekalú podmienku v zmysle smernice 93/13.

3.4. Na základe uvedeného žalovaná 1/ Najvyšší súd Slovenskej republiky žiadala, aby napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie alebo aby toto rozhodnutie zmenil tak, že žalobu v celom rozsahu zamietne; súčasne si uplatnila nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu žalovanej 1/ uviedla, že považuje rozhodnutie odvolacieho súdu za vecne správne, odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu sa dostatočne zaoberá všetkými právne významnými argumentmi žalovaných v odvolacom konaní. V napadnutom rozsudku odvolací súd prihliadal na prostriedky procesného útoku a procesnej obrany všetkých strán sporu, pričom svoje rozhodnutie logicky a vecne dostatočne, podrobne, určito a zrozumiteľne odôvodnil. Dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu je súladný so závermi citovaných rozsudkov Súdneho dvora EÚ, najmä už v spomínanej veci C-485/19 a v spojení s rozsudkom Súdneho dvora EÚ, vo veci C-698/18 a C-699/18. Z tohto dôvodu je argumentácia žalovanej 1/ rozporná s princípom rešpektovania záväzného právneho názoru súdu vyššej inštancie, keďže Súdny dvor EÚ predstavuje najvyššiu súdnu autoritu, a to predovšetkým v oblasti ochrany spotrebiteľa, ktorá je jedným z pilierov práva EÚ. Odvolacím súdom prezentované závery sú súladné aj s rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktoré nadväzujú už na spomínané rozhodnutie Súdneho dvora EÚ C-485/19, a to z 28. septembra 2021 sp. zn. 5Cdo/29/2021, z 28. februára 2022 sp. zn. 7Cdo/268/2021, z 1. januára 2022 sp. zn. 7Cdo/79/2021 a z 31. januára 2022 sp. zn. 7Cdo/181/2020. Nemožno opomenúť ani nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 12. mája 2020 sp. zn. III. ÚS 43/2020, z 09. júna 2020 sp. zn. I. ÚS 51/2020 a z 11. februára 2021 sp. zn. II. ÚS 502/2020. Žalobkyňa navrhla, aby dovolací súd dovolanie žalovanej podľa § 447 písm. f) CSP odmietol, alternatívne dovolanie ako nedôvodné rozsudkom zamietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej 1/ je síce procesne prípustné, ale nie je dôvodné a preto ho zamietol (§ 448 CSP).

6. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti

rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolaťel uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolaťel uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolaťela vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolaťel vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

12. Žalovaná 1/ vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, jeho arbitrárnosť najmä preto, lebo nie je z neho vôbec zrejmé ako odvolací súd posúdil začiatok plynutia dvojročnej subjektívnej premľacej doby (§ 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka) a predovšetkým začiatok plynutia trojročnej objektívnej premľacej doby (§ 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

13. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré

(porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

14. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo účastníka na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, IV. ÚS 372/2020, 1 Cdo 213/2019, 2 Cdo 190/2019, 3 Cdo 168/2018, 4 Cdo 3/2019, 5 Cdo 57/2019, 6 Cdo 33/2020, 7 Cdo 308/2019, 8 Cdo 152/2018).

15. V predmetnej veci sú v dovolaní napadnutom rozhodnutí zreteľne vysvetlené jeho podstatné dôvody, uvedené ustanovenia, ktoré súd aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery, ako i vysvetlené právne úvahy, ktorými sa pri rozhodovaní riadil. Prijaté právne závery sú primerane odôvodnené spôsobom zodpovedajúcim § 393 ods. 2 CSP (predtým § 157 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb.). Za procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky.

15.1. Osobitne k dovolacím námietkam žalovanej 1/ dovolací súd uvádza, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia dostatočným spôsobom objasnil ako v spore dospel k záveru, že v spore posudzovaná Zmluva o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere je zmluvou spotrebiteľskou; prečo odlišné dojednanie odstúpenia od zmluvy v porovnaní s občianskoprávnou úpravou vyplývajúce z článku VII. Zmluvy o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere považoval za absolútne neplatné podľa § 39 Občianskeho zákonníka, na čo musel prihliadať z úradnej povinnosti; objasnil ako dospel k záveru, že odstúpenie od zmluvy sa má posudzovať podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, a nie podľa ustanovení Obchodného zákonníka. Vysvetlil, že zákonným dôsledkom odstúpenia od spotrebiteľskej zmluvy v súlade s § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka bolo potom v danom prípade zrušenie zmluvy od začiatku, čím sa zároveň zrušili i ustanovenia zmluvy upravujúce úrok za poskytnutie úveru, úrok z omeškania a poplatky; účinným odstúpením od zmluvy nastúpil režim bezdôvodného obohatenia upravený v ustanoveniach § 451 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka. Odvolací súd tiež uviedol prečo za nesprávne označil úvahy prvoinštančného súdu týkajúce sa prípadného premĺčania žalobou uplatneného nároku. V uvedenom smere pri určení začiatku plynutia subjektívnej premĺčacej lehoty vychádzal zo skutočnej, teda nielen predpokladanej vedomosti oprávnenej osoby o všetkých skutkových okolnostiach odôvodňujúcich záver, že došlo k bezdôvodnému obohateniu (bod 42. napadnutého rozsudku). V danej veci sa o vzniku bezdôvodného obohatenia žalobkyňa dozvedela od Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, pričom k tomuto tvrdeniu bolo predložené aj prehlásenie Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS z 10. septembra 2015. Pokiaľ ide o plynutie objektívnej premĺčacej doby (§ 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka) odvolací súd poukázal na závery rozsudku Súdného dvora EÚ vo veci C-485/19, pričom v bode 58. rozsudku vyslovil, že v danej veci vzhľadom na okolnosti, ktoré podrobne uviedol (v predchádzajúcich bodoch), bolo neprípustné vyžadovať od žalobkyne ako spotrebiteľky podanie žaloby v lehote troch rokov od momentu, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu, ale je potrebné vzhľadom úmyselnú povahu konania dodávateľa vychádzať z desaťročnej lehoty odo dňa, keď k bezdôvodnému obohateniu došlo. Na podporu správnosti prezentovaných názorov dovolací súd poukázal na viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, Ústavného súdu Slovenskej republiky ako aj Súdného dvora Európskej únie. Vzhľadom k uvedenému nemôže byť potom opodstatnené tvrdenie dovolateľky, že z rozsudku odvolacieho súdu nie je vôbec zrejmé ako posúdil začiatok plynutia dvojročnej subjektívnej premĺčacej doby. O namietanej arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06). Arbitrárne rozhodnutie predstavuje zásah do

práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces. V danom prípade dovolací súd nezistil zo strany odvolacieho súdu takú interpretáciu a aplikáciu právnej normy, ktorá by zásadne popierala účel a význam aplikovanej právnej normy, resp. že by dôvody, na ktorých bolo založené napadnuté rozhodnutie absentovali, boli zjavne protirečivé alebo popierali pravidlá formálnej a právnej logiky, boli zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti. Dovolací súd uzatvára, že odôvodnenie odvolacieho súdu sa vyporadúva so všetkými podstatnými rozhodujúcimi skutočnosťami, vrátane tých, na ktoré žalovaná 1/ poukazovala v rámci dovolacích námietok a myšlienkový postup odvolacieho súdu je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal (§ 220 ods. 2 CSP).

16. Zo zhora uvedeného (pod bodom 15.1) je teda zrejmé, ako a z akých dôvodov dovolací súd rozhodol a podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalovaná 1/ sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožnila a že dovolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jej predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľka so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

17. Dovolací súd tiež poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06). Dovolací súd v tomto kontexte ďalej uvádza, že prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nezakladá skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočíva na nesprávnych právnych záveroch (ktoré taktiež žalobcovia namietali), nakoľko nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP (porov. R 24/2017). Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/70/2014). Skutočnosť, že dovolatelia majú odlišný právny názor než odvolací súd, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje nimi tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

18. V posudzovanom prípade dovolací súd uzatvára, že obsah spisu nedáva podklad pre záver, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté namietanou vadou zmatečnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f) CSP.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP

19. Podľa názoru žalovanej 1/ je jej dovolanie prípustné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP majúci za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu (ale aj súdu prvej inštancie) záviselo od vyriešenia právnych otázok, ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené a ktoré zároveň formulovala (viď bod 3.2.).

20. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP predpokladá, že právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Právna úprava účinná od 1. júla 2016 dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá

nebola dosiaľ riešená. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí). Ak dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

21. Aby na základe dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 216/2017, 4 Cdo 64/2018, 6 Cdo 113/2017, 7 Cdo 95/2017 a 8 Cdo 95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

22. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnú (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnú (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Otázkou relevantnou podľa tohto ustanovenia môže byť len právna otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázky síce riešené súdmi v priebehu konania, avšak netvoriace základ ich rozhodnutí, nemajú relevanciu v zmysle tohto ustanovenia. Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky, dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

23. Ešte pred samotným posúdením „vyriešenia právnej otázky“ (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) treba uviesť, že správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); skutková okolnosť (t.j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je irelevantná.

24. Dovolací súd poukazuje na to, že právne otázky v zmysle § 421 ods. 1 CSP nemôžu mať hypotetický charakter ale sú spojené so skutkovým stavom z ktorého odvolací súd vychádzal, t. j. rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia tejto konkrétnej otázky.

25. Podľa právnej vety judikátu R 14/2022 „Pre určenie začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby v prípade bezdôvodného obohatenia získaného plnením na základe spotrebiteľskej úverovej zmluvy, ktoré je bezúročné a bez poplatkov je podstatná skutočná vedomosť spotrebiteľa o tom, že nemá (nemal) plniť splátky spotrebiteľského úveru vo výške dohodnutej v úverovej zmluve“ (viď uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. septembra 2021, sp. zn. 5Cdo/29/2021).

25.1. V dôvodoch rozhodnutia sp. zn. 5Cdo/29/2021 (porovnaj tiež sp. zn. 7Cdo/79/2021 a sp. zn. 7Cdo/181/2020) najvyšší súd okrem iného uviedol, že podstatnou skutkovou okolnosťou, ktorú by sa mal spotrebiteľ dozvedieť, aby mu začala plynúť subjektívna premlčacia lehota, je vedomosť o tom, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov. Pri skúmaní momentu, kedy spotrebiteľ nadobudol vyžadovanú skutočnú (preukázanú) vedomosť o tejto podstatnej skutkovej okolnosti (viď uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 413/2013) je potrebné si uvedomiť, že ide o subjektívny okamih, v ktorom sa spotrebiteľ dozvie také skutkové okolnosti, ktoré mu umožnia uplatniť svoje práva v súdnom konaní žalobou o vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, t.j. keď sa jeho právo stalo nárokom (actio nata). Rozhodujúce nie je, či možnosť dozvedieť sa tieto skutočnosti mal už

skôr. Aj v prejednávanej spore bolo potom potrebné individualizovať, kedy žalobkyňa nadobudla vedomosť o tom, že došlo k vzniku bezdôvodného obohatenia a kto sa na jej úkor bezdôvodne obohatil. Vychádzať treba z reálneho momentu, kedy sa žalobkyňa dozvedela o tom, že sa žalovaný na jej úkor bezdôvodne obohatil (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/121/2009). V prejednávanej spore bolo potrebné vychádzať z momentu, kedy si žalobkyňa sama musela byť vedomá, že bez existujúceho (platného) právneho dôvodu previedla na účet žalovaného určitú čiastku resp. čiastky. Týmto momentom je aj podľa dovolacieho súdu porada, ktorú absolvovala žalobkyňa ako priemerná spotrebiteľka - fyzická osoba s jej právnou zástupkyňou, kedy sa dozvedela o rozpore niektorých jednotlivých konkrétnych dojednaní zmluvy o revolvingovom spotrebiteľskom úvere so zákonnou úpravou (túto vedomosť je potrebné odlišovať od znalosti právnej kvalifikácie plnenia poskytnutého žalobkyňou nad rámec základnej sumy úveru ako bezdôvodného obohatenia).

25.2. Podľa Rozsudku Súdneho dvora EÚ (prvá komora) z 22. apríla 2021 Vo veci C-485/19, LH proti Profi Credit Slovakia s. r. o. „Zásada efektivity sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že na žalobu podanú spotrebiteľom o vrátenie súm neoprávnene zaplatených v rámci plnenia zmluvy o úvere na základe nekalých podmienok v zmysle smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách alebo na základe podmienok, ktoré sú v rozpore s požiadavkami smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS, sa vzťahuje trojročná premĺčacia lehota, ktorá začína plynúť odo dňa, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu. Článok 10 ods. 2 a článok 22 ods. 1 smernice 2008/48, ako boli vyložené rozsudkom z 9. novembra 2016, Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), sa majú uplatniť na zmluvu o úvere, ktorá bola uzatvorená pred vyhlásením uvedeného rozsudku a pred zmenou vnútroštátnej právnej úpravy vykonanou s cieľom dosiahnuť súlad s výkladom, ktorý bol v ňom prijatý”.

25.3. Podľa právnej vety judikátu R 15/2022 „analogická aplikácia desaťročnej objektívnej premĺčacej doby súdmi Slovenskej republiky pri práve spotrebiteľa na vydanie bezdôvodného obohatenia (§ 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka) získaného plnením na základe spotrebiteľskej úverovej zmluvy, je právnym dôsledkom prednosti rozsudku Súdneho dvora Európskej únie C - 485/19 zo dňa 22. apríla 2021 v právnom poriadku Slovenskej republiky”. (viď uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. februára 2022, sp. zn. 7Cdo/268/2021).

26. Vzhľadom na súdmi nižších inštancií zistený skutkový stav, z ktorého vyplýva, že v danej veci si žalobkyňa ako spotrebiteľka uplatňovala nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia titulom bezdôvodného obohatenia zo zrušenej Zmluvy o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere dovolací súd považuje za správny záver odvolacieho súdu (zodpovedajúci skutkovému stavu), že v prvom rade išlo o zmluvu spotrebiteľskú a že otázku nadobudnutia skutočnej vedomosti spotrebiteľa o vzniku bezdôvodného obohatenia a o tom, kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil, nemožno oddeliť od ustálenia momentu, kedy spotrebiteľ túto vedomosť získal. Ide totiž o to, či je možné pri každej zmluve o spotrebiteľskom úvere a u každého spotrebiteľa automaticky usudzovať nadobudnutie skutočnej vedomosti o bezdôvodnom obohatení len na základe spotrebiteľovej dôkladnej znalosti obsahu zmluvy o úvere a povinnosti plnenia na účet veriteľa, čo by v podstate znamenalo prezumpciu jeho vedomosti o rozpore jej (niektorých) ustanovení so zákonom. Vzhľadom k úmyselnej povahe konania dodávateľa/žalovanej 1/ odvolací súd tiež správne pri posudzovaní objektívnej premĺčacej lehoty vychádzal z desaťročnej lehoty odo dňa, keď k bezdôvodnému obohateniu došlo. S poukazom na zistený skutkový stav sú pre jeho podobnosť podľa dovolacieho súdu príľhavé na danú vec aj už skôr vyslovené právne vety v judikátoch R 14/2022 a 15/2022 (ktoré sú už súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu), od ktorých sa odvolací súd správne neodklonil. Odvolacím súdom prezentované názory boli plne súladné aj s rozsudkom Súdneho dvora EÚ vydaného dňa 22. apríla 2021 vo veci LH proti Profi Credit Slovakia s.r.o. (C-485/19).

27. Z doposiaľ uvedeného pod bodmi 25. a 26. tohto rozhodnutia vyplýva, že ak v danej veci odvolací súd dospel k záveru, že žalobou uplatnený nárok nie je premĺčaný, keďže subjektívna premĺčacia lehota podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka začala plynúť v septembri 2015 (po porade žalobkyne so

Združením na ochranu občana spotrebiteľa HOOS) a do začatia konania neuplynula (žaloba bola podaná dňa 23. septembra 2015), vychádzal zo správneho právneho posúdenia.

28. S poukazom na vyššie uvedené dovolací súd žalovanou 1/ nastolené/položené otázky považoval odvolacím súdom za správne vyriešené, a preto podané dovolanie ako nedôvodné zamietol (§ 448 CSP).

29. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s ustanovením § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 a zásadou úspechu žalobkyne v dovolacom konaní, ktorej priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu (§ 255 ods. 1 CSP). O výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

30. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.